

**Opinjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni – Miżuri biex jiġi appoġġat il-holqien ta' ekosistemi ta' start ups tat-teknoloġija avvanzata**

(2014/C 415/02)

**Relatur** Is-Sur Markkula (FI/PPE), Membru tal-Kunsill tal-Belt ta' Espoo**I. RAKKOMANDAZZJONIJIET TA' POLITIKA****IL-KUMITAT TAR-REĠJUNI****Introduzzjoni**

Studju reċenti<sup>(1)</sup> jissuggerixxu li l-ekonomija tal-Internet fis-swieq żviluppati tal-G-20 qed tipprevedi rata ta' tkabbir annwali ta' 8 % għall-hames snin li ġejjin. Barra minn hekk, il-forza tax-xogħol tal-iżviluppaturi ta' applikazzjonijiet fl-Ewropa se tiżdied minn miljun fl-2013 għal 2,8 miljun fl-2018<sup>(2)</sup>. Il-persunal ta' appoġġ u tal-marketing holqu 1,8 miljun postijiet tax-xogħol fl-2013, b'żieda prevista għal 4,8 miljun fl-2018. Din id-data tissuggerixxi li għandha tingħata attenzjoni partikolari lill-fenomeni tal-istart ups ta' teknoloġija avvanzata li, jekk jiġi ġestit b'mod tajjeb, jista' jsir għall-Ewropa mutur veru u proprju ta' tkabbir u holqien ta' impjiegi. Madankollu, wiehed għandu jqis il-fatt li fil-kontinent l-antik l-intraprenditorija ma gietx ikkoltivata b'mod sistematiku; minn issa 'l quddiem l-isforzi jridu jkunu hafna iżjed intensivi u effikaċi. L-awtoritajiet lokali u reġjonali, infatti, billi huma responsabbli għal terz tal-ispiża pubblika u għal żewġ terzi tal-investiment pubbliku, huma element deċiżiv biex jintlaħqu l-oġettivi tal-UE u titrawwem l-intraprenditorija.

**Konsiderazzjonijiet bażiċi**

1. L-ekosistemi tal-istart ups ta' teknoloġija avvanzata huma entità li ma tistax tiġi prevista jew ippjanata minn qabel, talinqas mhux kollha kemm hi. F'ekosistema, hafna mill-fatturi varjabbli ma jistghux jiġu kkontrollati. **Għaldaqstant huwa possibbli li wiehed jidentifika fatturi li jgħinu l-intraprenditorija**, jiġifieri: aċċess ahjar għal kreditu, regolamentazzjoni u qafas fiskali effiċjenti, promozzjoni ta' kultura intraprenditorjali u inklinazzjoni qawwija lejn ir-riskju tal-imprizi. Dawn l-aspetti ġew enfasizzati f'diversi okkażjonijiet mill-Kummissjoni Ewropea, b'mod partikolari fil-Pjan ta' Azzjoni dwar l-Intraprenditorija 2020<sup>(3)</sup>. Fl-istess waqt, sabiex titrawwem l-intraprenditorija tat-teknoloġija avvanzata, jehtieg tiġi stabbilita infrastruttura li tiżgura l-aċċess għall-broadband.
2. Għalhekk, mhuwiex possibbli li jiġi stabbilit minn qabel fejn se tinholq ekosistema. L-għażla ta' fejn l-istart ups għandhom ikunu bbażati mhijiex fidejn daww li jfasslu l-politika iżda fidejn l-istart ups stess, skont il-kondizzjonijiet favorevoli għall-iżvilupp li jiġu offerti.
3. Sabiex dawn l-ekosistemi jiġu appoġġati jridu jiġu mobilizzati l-amministrazzjoni pubblika, daww li jfasslu l-politika, is-sistema intraprenditorjali, id-dinja akkademika, l-istudenti u l-partijiet interessati kollha l-oħra, u għandhom jingħataw l-ghodod mehtieġa. **L-edukazzjoni taqdi rwol deċiżiv hawnhekk, fejn l-eċċellenza u l-innovazzjoni jinholqu mill-persuni.**
4. Għandu jitnaqqas għal livell minimu r-riskju ta' falliment u nuqqas ta' effiċjenza, b'loġika ta' koordinazzjoni fuq livell nazzjonali, u billi jiġu polarizzati u kkonċentrati r-riżorsi fuq xi ekosistemi identifikati abbażi ta' kriterji definiti. Huwa l-livell reġjonali l-iżjed adatt biex jahseb fit-tipi ta' aggregazzjoni ta' riżorsi.
5. Fl-Ewropa hemm frammentazzjoni eċċessiva tal-inizjattivi, kemm daww nazzjonali kif ukoll daww reġjonali. Hija prevista l-htieġa għal qafas ta' referenza komuni.

**Immappjar**

Il-punt ta' tluq sabiex jittiehdu deċiżjonijiet bil-ghan li jintlaħqu l-oġettivi huwa li tinkiseb informazzjoni ċara u eżawrjenti dwar il-fenomeni li se jiġi ġestiti. Għalhekk, il-KtR iqis opportuni:

6. valutazzjoni ta' dak kollu li diġà sar b'mod konkret, filwaqt li jitqies il-fatt li diversi reġjuni Ewropej diġà għandhom strumenti u/jew adottaw politiki favur l-istart ups tat-teknoloġija avvanzata. Dan għandu jippermetti li jinholq "dashboard" li joffri qari sempliċi u immedjat.

<sup>(1)</sup> BCG, The \$4.2 Trillion Opportunity –the Internet economy in the G-20, Marzu 2012.

<sup>(2)</sup> GIGAOM RESEARCH, Sizing the EU app economy, Frar 2014.

<sup>(3)</sup> <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:MT:PDF>

7. L-organizzazzjoni tad-data fraggruppamenti sabiex jiġu individwati l-prinċipji ewlenin: b'hekk inkunu nistgħu naqraw b'mod analitiku l-miżuri li diġà ġew adottati mir-reġjuni u nindividwaw ix-xejriet.
8. il-holqien ta' bażi ta' data adatta fejn il-livelli ta' governanza diċentralizzata jkunu jistgħu jaqsmu l-aħjar prattiki adottati. B'konsegwenza ta' dan ikun possibbli wkoll li jiġu implimentati prattiki ta' benchmarking, li huma utli hafna l-izjed għal dawk ir-reġjuni li għadhom ma laħqux il-profil ta' regolamentazzjoni.
9. L-introduzzjoni ta' mekkaniżmu ta' valutazzjoni tal-effikaċja tal-interventi sabiex isiru verifiki perjodiċi u intermedjarji tar-riżultati milhuqa.
10. il-kjarifika ta' liema huma, fil-livell reġjonali, il-partijiet interessati l-izjed rilevanti u x'inhuma r-responsabbiltajiet tagħhom meta jappoġġjaw l-istart ups. Anke strumenti li diġà huma disponibbli u li jintużaw fi proġetti Ewropej ohra se jkunu użati għal dan il-ghan: Dynamic Mapping of Web Entrepreneurs and Startups' ecosystem, Cluster Observatory.

#### **Semplifikazzjoni u standardizzazzjoni tal-burokrazija**

11. Jekk il-kunċett tal-istart ups huwa marbut mal-kunċett ta' flessibilità, irid jitnaqqas sal-minimu l-piż burokratiku. L-ostakoli burokratiċi għadhom sal-lum meqjusin bhala waħda mill-problemi ewlenin li għandha tiġi indirizzata. Għalhekk, il-KtR jipproponi li:
  - 11.1. jiġu **semplifikati u standardizzati r-regolamenti reġjonali** sabiex ma jitqeghidx piż żejjed fuq dawk nazzjonali;
  - 11.2. tkun disponibbli onlajn l-izjed informazzjoni utli possibbli, u b'mod strutturat, filwaqt li jiġu rispettati r-regoli dwar il-protezzjoni tad-data;
  - 11.3. jiġi **stabbilit standard minimu rigward l-informazzjoni** li għandha tingħata b'mod li jkunu jistgħu jitwettqu operazzjonijiet ta' valutazzjoni u komparattivi min-naħa ta' dawk li jirċievu l-informazzjoni;
  - 11.4. jkunu disponibbli onlajn il-prattiki kollha li għandhom jiġu implimentati b'mod li jitnaqqsu u ma jkunux żejda; kif ukoll tingħata l-possibilità li l-prattiki burokratiċi jkunu jistgħu jsiru b'mod dirett onlajn;
  - 11.5. tkun disponibbli l-informazzjoni onlajn fi kwalunkwe lingwa lokali kif ukoll bl-Ingliż;
12. Il-punti 11.1-11.5 għandhom jiġu implimentati wkoll bl-użu ta' strumenti li diġà jeżistu, bħall-portal [http://ec.europa.eu/internal\\_market/eu-go/](http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/)

#### **Kwalifikazzjonijiet tal-persunal tal-amministrazzjonijiet pubbliċi**

Fi hdan l-istrategija kumplessiva mmirata biex tiffavorixxi l-holqien ta' ekosistemi ta' start ups tat-teknoloġija avanzata, il-KtR jenfasizza li:

13. **Il-persunal tal-amministrazzjonijiet pubbliċi lokali u reġjonali għandhom jiġu mħarrġa.** Persuni li jassumu r-rwol li jibassru l-futur tal-ekonomija jridu jkunu preparati mill-aħjar u "jgħixu fil-fruntiera tal-innovazzjoni".
14. Għandha **tiġi żviluppata fl-awtoritajiet lokali u reġjonali, u fl-individwi ingenerali, il-kapaċità li jipprevedu**, jiġifieri l-kapaċità li jikkonċepixxu programm b'tali mod li jkun jista' jwassal għal riżultati. Huwa neċessarju wkoll taħriġ intraprenditorjali.
15. jiġu previsti mekkaniżmi ta' valutazzjoni dwar il-kwalità tas-servizzi offruti, sabiex l-amministrazzjonijiet pubbliċi jkunu mhegġa jagħmlu mill-aħjar.
16. Anke r-reġjuni, bħall-gvernijiet, iridu jibdeu **jahsbu fuq livell diġitali**. Dan għandu jippermetti mhux biss żieda fl-effiċjenza iżda wkoll effikaċja ikbar tas-servizzi mogħtija liċ-ċittadin.
17. Iridu jsiru aktar sforzi sabiex kull reġjun, bħal kull Stat Membru, jahtar **Uffiċjal Diġitali Ewleni**. Uffiċjali Diġitali Ewlenin permanenti li jaħdmu full-time ikunu jistgħu jgħinu jassiguraw li l-innovazzjonijiet diġitali jkollhom impatt mill-iktar wiesa' u effikaċi.
18. Id-data reġjonali trid tkun pubblika, **filwaqt li tikkonforma mar-regoli dwar il-protezzjoni tad-data**. Din hija sors essenzjali ta' informazzjoni għall-istart ups. Jekk id-data reġjonali tkun pubblika, jiżiedu t-trasparenza u l-fiduċja. Barra minn hekk, dan għandu jżid il-possibilitajiet li kumpaniji innovattivi jiltaqgħu ma' opportunitajiet potenzjali.

19. **Ir-reġjuni kollha jridu jistabbilixxu talinqas ammont limitat ta' objettivi kwantitattivi** f'dak li għandu x'jaqsam mat-tkabbir intelligenti u l-holqien ta' ekosistemi ta' start ups tat-teknoloġija avvanzata; bhala alternattiva, iridu jadottaw approċċ kwalitattiv konsistenti ta' mixja pożittiva ta' tibdil li jikkontribwixxi biex jintlaħqu l-oġettivi.

20. Il-monitoraġġ u l-valutazzjoni tal-politiki jridu jkunu r-responsabbiltà ta' Kumitat Tekniku speċifiku magħmul minn esperti indipendenti. Bhala segwitu tal-attivitajiet ta' monitoraġġ, kull reġjun irid jippubblika **rapport perjodiku (talinqas annwali) dwar il-progress li sar biex jintlaħqu l-oġettivi stabbiliti**. Fuq kolloxx, dan ir-rapport għandu jeżamina l-implimentazzjoni tal-istrategija tar-reġjun RIS3 għall-ispeċjalizzazzjoni intelligenti, b'referenza partikolari għall-progress li sar fl-iżvilupp tal-ekosistema tal-innovazzjoni u kif jista' jintlaħaq it-tkabbir u jinholqu negozji bi prestazzjonijiet għolja. Għan iehor tal-evalwazzjoni huwa li tiġi promossa koordinazzjoni fl-Ewropa bejn attivitajiet f'din l-isfera. Madankollu, ir-rapport m'għandux iżid il-piż amministrattiv għall-atturi lokali u reġjonali;

21. Huwa neċessarju l-aġġornament malajr kemm jista' jkun ta' bażi statistika adegwata fil-livell lokali u reġjonali u d-**definizzjoni ta' indikaturi ta' progress reġjonali utli għall-monitoraġġ tar-riżultati milhuqa**. L-għan huwa li wiehed jifhem liema politiki kienu iżjed effikaċi u liema ma kinux, sabiex jiġu indirizzati l-politiki futuri.

### **Appoġġ għall-edukazzjoni intraprenditorjali u ispirazzjoni għall-innovazzjoni**

L-evidenza empirika turi kif is-suċċess intraprenditorjali huwa marbut mill-qrib u b'mod pożittiv mal-livell ta' tahrig tal-intraprendituri, independentement mill-profil tat-tahrig kollu tagħhom <sup>(4)</sup>. F'xi Stati Membri d-data tindika li l-proporzjon ta' gradwati li hames snin wara li ggradwaw jiddikjaraw li huma intraprendituri huwa biss 1 %. Johroġ fid-dieher ukoll distakk dejjem jikber bejn il-htigijiet ta' dawk li jimpjegaw u l-kapaċitajiet tal-haddiema: 26 % ta' dawk li jimpjegaw fl-Ewropa jsibu diffikultajiet biex jagħmlu tajjeb għal dan in-nuqqas ta' talent <sup>(5)</sup>. Għaldaqstant, il-Kumitat jenfasizza l-importanza ta':

22. Għandu jkun hemm **persuna ta' referenza li taħdem kontinwament biex tippromovi l-kultura intraprenditorjali**. Din għandha tiġi mhegga permezz ta' xhieda ta' suċċessi li kien hemm fil-passat. Iż-żgħażaġh Ewropej għandhom jiġu informati dwar il-possibilitajiet li llum il-gurnata huma offerti bis-saħha tat-teknoloġiji godda.

23. **Il-promozzjoni ta' attitudini proattiva min-naħa taż-żgħażaġh** filwaqt li jitnehhew ostakli kulturali u psikoloġiċi li jillimitaw l-aċċess għall-intraprenditorjat. Dan jindika l-htieġa ta' strategija komprensiva tal-edukazzjoni dwar l-intraprenditorija, kif diġà enfasizza l-KtR fl-Opinjoni tiegħu dwar "Revizjoni tal-Edukazzjoni" <sup>(6)</sup>.

24. **Holqien ta' entużjażmu lejn l-intraprenditorija**. L-intraprendituri ta' suċċess li l-attivitajiet tagħhom ikollhom impatt reali fuq il-hajja tan-nies għandhom jiġu ċelebrati u jitqiesu bhala xempji. Għandna bżonn li niġu stimolati, kemm fil-qasam tal-intraprenditorija kif ukoll fl-innovazzjoni.

25. Il-holqien ta' inkubaturi tan-negozju bhala parti integrali tal-kurrikulu edukattiv u r-rabta tal-edukazzjoni mad-dinja tan-negozju. Dan għandu jippermetti lill-istudenti biex ikollhom idea ta' xi jfisser li tibda tmexxi kumpanija mingħajr ma jkollok tieqaf mill-istudju, li fil-każ li l-kumpanija tfalli, ikun ix-xibka ta' salvataġġ tagħhom.

26. **L-appoġġ tal-programmi edukattivi mmexxja f'kooperazzjoni mad-dinja tan-negozju**, għal orjentament internazzjonali għall-istart ups u l-kumpaniji li qed jikbru malajr, b'kombinazzjoni mal-aħhar teknoloġija, żviluppi tan-negozju u tad-disinn bi skoperti intraprenditorjali. Dawn ihallu beneficiċċi lokalment u taw xhieda li jistgħu jiġibu riżultati eċċellenti.

27. Sabiex jiġi żgurat li programmi edukattivi u ta' tahrig vokazzjonali differenti jaġixxu b'mod effiċjenti għall-htigijiet tas-suq, kriterju tajjeb li għandu jiġi adottat huwa dak tal-**koinvestiment u/jew il-kopertura parzjali tal-ispejjeż**: il-kumpaniji jistgħu, u fil-każ ta' xi programmi għandhom, jonfqu minn flushom biex juru li jemmnu fl-inizjattiva. Idealment, dawn il-programmi jagħqdu flimkien persuni minn kumpaniji li joperaw f'reġjuni u setturi differenti, biex l-aħhar għarfien u teknoloġija jkunu aċċesibbli għalihom, u johlqu proġetti ta' shubija bejn kumpaniji u stabbilimenti edukattivi u ta' riċerka.

<sup>(4)</sup> Kummissjoni Ewropea, Effects and impact of entrepreneurship programmes in higher education, Marzu 2012.

<sup>(5)</sup> McKinsey Global Institute – Help wanted: The future of work in advanced economies, Marzu 2012 minn James Manyika, Susan Lund, Byron Auguste u Sreenivas Ramaswamy.

<sup>(6)</sup> CoR2392/2012

28. Barra minn hekk, il-proċedura ta' akkreditazzjoni ta' dawn il-programmi trid tiġi semplifikata.
29. Jenfasizza l-htieġa li jinholqu sinerġiji bejn id-diversi proġetti Ewropej li jappoġġjaw l-intraprenditorija; b'mod partikolari bejn Orizzont 2020, COSME u ESIF.

### ***Speċjalizzazzjoni intelligenti tal-ekosistemi***

Kif ġie enfasizzat diġà fl-Opinjoni preċedenti "L-eliminazzjoni tad-distakk fl-innovazzjoni<sup>(7)</sup>" il-Kumitat itenni li:

30. Il-Kunsill tal-UE enfasizza r-rwol intrinsiku tal-ispeċjalizzazzjoni intelligenti fil-qafas tal-Istrateġija Ewropa 2020. Il-Gwida tal-UE dwar l-istrateġiji ta' riċerka u innovazzjoni għall-ispeċjalizzazzjoni intelligenti (RIS3) tiddefinixxi dawn l-istrateġiji bħala aġendi integrati u lokalizzati ta' trasformazzjoni ekonomika.

31. Il-pjattaforma ta' Speċjalizzazzjoni Intelligenti (S3 Platform) għandha bżonn tappoġġja aktar l-attivitajiet fil-livelli reġjonali u lokali b'enfasi partikolari fuq ir-reġjuni anqas żviluppati. Dan ifisser l-ewwelnett l-appoġġ, f'kull reġjun, ta' proċessi mmirati lejn id-definizzjoni tal-attivitajiet b'valur miżjud għoli fir-reġjun stess, u li jiġu offruti opportunitajiet aħjar biex tissaħħah il-kompetittività tar-reġjun u l-firxa ta' politiki li għandhom jiġu implimentati sabiex jiġu definiti l-istrateġiji intelligenti relattivi għall-ispeċjalizzazzjoni.

32. Il-KtR jenfasizza l-importanza tal-finanzjament fil-livell tal-UE u reġjonali għal ekosistemi ta' innovazzjoni u ta' produzzjoni b'karatteristiċi lokali, reġjonali jew transreġjonali qawwjin.

### ***Miżuri oħra utli***

Il-KtR ihegġeġ bil-qawwa kollha lir-reġjuni tal-Istati Membri diversi biex:

33. **Jikkoordinaw l-interventi tad-diversi atturi tal-ekosistema.** Jistimolaw l-interazzjoni u l-holqien ta' networks bejn l-atturi tal-ekosistema huwa d-dmir prinċipali tal-amministrazzjonijiet pubbliċi.

34. **jakkwistaw iżjed mill-SMEs tat-teknoloġija avvanzata.** Fl-UE kollha l-magġoranza tal-kuntratti ta' akkwist pubbliku jintrebhu minn kumpaniji multinazzjonali. Għandu jkun hemm konformità mill-iktar fis possibbli kif previst fid-Direttivi godda dwar l-Akkwist Pubbliku<sup>(8)</sup> li jtejbu b'mod ċar l-aċċess għas-suq għall-SMEs.

35. Jiġi favorit id-dhul ta' kumpaniji ta' teknoloġija avvanzata ewlenin b'mod li jikber l-ammont ta' talent teknoloġiku disponibbli u jinholq effett ta' "spillover". Dan kollu għandu jiġi pjanifikat fi hdan qafas li mhuwiex biss imsejjes fil-livell lokali.

Brussell, 7 ta' Ottubru 2014

*Il-President  
tal-Kumitat tar-Reġjuni*

Michel LEBRUN

<sup>(7)</sup> CdR 2414/2012 fin.

<sup>(8)</sup> Direttiva 2014/24/UE li tiehu post Direttiva 2004/18/KE, Direttiva 2014/25/UE li tiehu post Direttiva 2004/17/KE